

(опис природи, почуття кохання, щастя тощо), та «негативні» (НК – негативна конотація), які описують неприємні явища, події (смерть, війна, смуток тощо).

Підрахувавши частоту вживання кожного сполучення у текстах (усього 26 сполучень), було встановлено, що найпоширенішими для англійської мови є такі сполуки приголосних: -St – 65 (17%), -Fr – 64 (17,3%), -Br – 61 (16,6%), -Fl – 47 (13,4%), -Dr – 43 (11,6%), -Gr – 42 (11,6%), -Bl – 37 (10,2%), -Pl – 29 (8,1%), -Sl – 27 (7,4%), -Tr – 30 (8,1%), Thr – 35 (9,6%).

Рідше зустрічаються тричленні сполуки: -Spl – 1 (0,3%), -Shr – 7 (1,8%), -Spr – 8 (2,1%), та двочленні: -Tw – 7 (1,8%), -Sh – 23 (6,2%), -Sm – 12 (3,1%), -Sn – 12 (3,1%), -Sp – 20 (5,5%), -Gl – 18 (5%).

У результаті дослідження було встановлено, що кожне початкове звукосполучення приголосних має певне ознакове (символічне) «значення» або декілька таких «значень». Підвищена частота вживання певних приголосних сполучень може сприяти створенню позитивної або негативної конотації.

Доведено, що існує зв'язок між мотивом творів і частотою вживання певних приголосних сполучень (Fl-, Gl-, Pl- та Bl- і текстами з ПК, та Br-, Fr-, St-, Sh-, Dr-, Sw- та Tr- і текстами з НК).

1. «Swine, fool, swine,» said the herd, «every fool knows that»

«And swine is good Saxon,» said the Jester; «but how call you the sow when she is flayed, and drawn, and quartered, and hung up by the heels, like a traitor?» (Walter Scott «Ivanhoe»).

2. «Hold her arms, Miss Abbot: she's like a mad cat»

«For shame! for shame!» cried the lady's-maid. «What shocking conduct, Miss Eyre, to strike a young gentleman, your benefactress's son! Your young master» (Charlotte Bronte «Jane Eyre»).

3. « My dear, you flatter me. I certainly have had my share of beauty! I'm so glad to see you!» (Jane Austen «The Pride and Prejudice»).

Для створення негативного емоційного мотиву автори творів удаються до частішого вживання сполучень, у складі яких є фонема [r], у творах з позитивною конотацією цей ефект досягається за допомогою сполучень з другим або третім елементом [l].

Отже, вивчення властивостей ініціальних звуків у фонологічній системі значною мірою впливає на формування фонологічної компетенції у студентів. Аналізуючи властивості звуків у текстах особливу увагу студентам слід звернути на таке явище, як початкові сполучення двох (іноді трьох) приголосних. У сучасній лінгвістичній науці сполучення ініціальних фонем, що утворюють слово і є носіями загального елементу значення чи функції, називають фонестемами, а наука, яка вивчає вплив звуків на зміст вимовлених слів, – фоносемантика. Кожне початкове звукосполучення приголосних має певне ознакове (символічне) «значення» або декілька таких «значень». Підвищена частота вживання певних приголосних сполучень може сприяти створенню позитивної або негативної конотації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронин С.В. Звукосимволізм на рівні тексту // Взаимоотношение единиц разных уровней языковой структуры (на материале романо-германских языков): Межвузовский сборник научных трудов / С.В. Воронин. – Саранск, 1985. – С. 39–43.
2. Воронин С.В. Основы фоносемантики / С.В. Воронин. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1982. – 244 с.
3. Львова Н.Л. Про символіку початкових приголосних сполучень в сучасній англійській мові / Н.Л. Львова // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. пр. – Вип.188–189. Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 47–61.
4. Taylor I. An Atonomy of Words Used in a Word-matching Phonetic Symbolism Experiments / I. Taylor // General Psychology. – 1967. – # 76. – 347 p.

УДК 378.147:81'243

Синекон О. С.

к. пед. н., доцент Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

ДО ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ СТВОРЮВАТИ ПУБЛІКАЦІЇ У СПІВАВТОРСТВІ

У статті розглядається проблема навчання студентів технічних спеціальностей у немовних вищих навчальних закладах створювати публікації у співавторстві.

Ключові слова: публікації у співавторстві, немовні вищі навчальні заклади, студенти технічних спеціальностей, особливості одноосібних письмових робіт, труднощі та шляхи їх подолання під час написання тексту у співавторстві.

Синекон О. С. К проблеме обучения студентов технических специальностей создавать публикации в соавторстве. В статье рассматривается проблема обучения студентов технических специальностей в неязыковых вузах создавать публикации в соавторстве.

Ключевые слова: публикации в соавторстве, неязыковые вузы, студенты технических специальностей, особенности индивидуальных письменных работ, трудности и пути их преодоления при написании текста в соавторстве.

Synekop O. The problem of teaching technical students to create co-authored publications. *This paper deals with the problem of teaching students of technical specialties of non-language higher educational institutions to create a co-authored publication.*

Key words: *co-authored publications, non-language higher educational institutions, students of technical specialties, features of writing works with the sole authorship, challenges and ways of overcoming them when writing the text in collaboration.*

Сьогодні оволодіння іноземними мовами набуває все більшого значення, а відтак зростають вимоги як до викладачів-організаторів навчального процесу, так і до студентів – безпосередніх учасників цього процесу. Особливої уваги потребують немовні вищі навчальні заклади, оскільки студенти технічних спеціальностей повинні опанувати іноземну мову в рамках певної спеціалізації за невеликий проміжок часу з максимальною позитивною результативністю. Практичне володіння іноземною мовою передбачає доволі вільне спілкування в усній і письмовій формах у межах професійно орієнтованої тематики. Відтак, викладачі повинні організувати навчальний процес в ефективний спосіб.

Відомо, що останнім часом увагу дослідників привертає навчання писемного мовлення. Більшість досліджень з проблематики письма присвячено написанню одноосібних робіт, таких як есе чи твір (Д.Е. Земач [13], Дж.Б. Хугхей [8]), ділові листи (О.П. Биконя [1]), анотація (А.А. Вейзе [2], Т.М. Корж [4]), проблемно-тематичне повідомлення (Е.В. Васильєва [3]), стаття (Т.В. Яхонтова [6]), реферат (А.А. Вейзе [2], В.П. Свиридчук [5]), доповідь (К. Херітедж [7]).

Також набуває актуальності навчання студентів написання письмових робіт у співавторстві. Підтверджується ця теза низкою наукових досліджень, зокрема укладення таксономії написання робіт у співавторстві (П.Б. Лоурі, А. Кертіс та М.Р. Лоурі [9]), опис досвіду використання письма в співавторстві у навчанні другої мови (Н. Сторч [12]), роль спільного письма у вирішенні проектних завдань (Н. Зіммет [14]), розробка концептуальної основи подолання опору щодо співпраці в класі (М. Мерфі та С. Валдез [10]), використання електронної пошти для організації навчання створення документу у співавторстві (М.А. Сассе, М.Д. Хендлі, Ш.Ч. Чжуан [11]) та інші. Проте недослідженим залишається використання технології «письмо в співавторстві» у навчальному процесі немовних вищих навчальних закладів.

Враховуючи актуальність проблеми і недостатній рівень її дослідженості, окреслимо **мету статті**, а саме: конкретизувати сутність навчання студентів написання тексту у співавторстві. Для досягнення цієї мети, необхідно вирішити такі **завдання**:

- висвітлити особливості процесів написання одноосібних письмових робіт та у співавторстві;
- визначити труднощі та шляхи їх подолання під час написання текстів у співавторстві.

Зрозуміло, що одноосібна письмова робота відрізняється від колективної публікації. Спробуємо порівняти ці дві технології створення письмового тексту відповідно до критеріїв (Таблиця 1): *авторське право та відповідальність, структура письмової роботи, організація етапів написання письмової роботи, форма роботи над текстом, ролі, залежність учасників, оцінювання.*

Таблиця 1

Особливості створення тексту одним автором та в співавторстві

Критерії	Один автор	Співавторство
Авторське право та відповідальність	закріплюється за одним автором	закріплюється за двома чи більше авторами
Структурна організація письмової роботи	весь текст пише один автор	частини тексту створюються різними авторами чи весь текст створюється одним автором, а інші співавтори можуть виступати в ролі редактора, рецензента
Організація етапів написання письмової роботи	1) один автор працює над усіма етапами; 2) етапи можуть бути максимально стислими	1) командне вирішення завдань етапів через діалогове спілкування; 2) більше ідей щодо створення тексту; 3) миттєвий зворотний зв'язок; 4) дотримання усіх етапів текстової діяльності; 5) збагачення досвідом один одного; 6) ретельніше редагування та перевірка
Форма роботи над текстом	індивідуальна	групова та індивідуальна
Ролі	усі ролі виконує один автор	ролі розподіляються

Критерії	Один автор	Співавторство
Залежність учасників	немає залежності від інших людей	залежність від інших учасників процесу письма
Оцінювання	спрошене	ускладнене

Розглянемо перший критерій, а саме: *авторське право та відповідальність*. Коли робота написана одним автором, то, зрозуміло, що авторське право та відповідальність лягає на єдиного автора. У випадку написання тексту декількома авторами, незалежно від обсягу виконаної роботи кожним, авторське право закріплюється за кожним і відповідальність за зміст несуть усі учасники письмового процесу. Відтак, важливим для команди є якість інформації, яка викладається в тексті, тобто відсутність плагіату.

Другим критерієм є *структура письмової роботи*. Особливістю створення тексту у співавторстві є те, що частини тексту можуть створюватися різними авторами. Другим варіантом створення тексту в співавторстві є написання одним автором, а редагування та рецензування можуть бути здійснені іншими студентами. Якщо ж робота пишеться одним автором, то структура створюється однією людиною.

Організація етапів написання письмової роботи є третім критерієм. При створенні письмової роботи одним автором текстова діяльність спрощена, а етапи максимально стислі. Наприклад, на дотекстовому етапі на організаційному кроці студенту не потрібно розподіляти завдання між іншими студентами. Організація роботи над текстом у співавторстві має такі характерні особливості, як вирішення завдань етапів через діалогове спілкування у команді, генерування різноманітних ідей команди, миттєвий зворотний зв'язок, ретельніше дотримання усіх етапів текстової діяльності (оскільки потребує узгодження між учасниками письма), збагачення досвідом один одного (студенти мають можливість навчатися один у одного, що вважається набагато ефективнішим, ніж навчання у режимі викладач ↔ студент), багаторазове редагування і перевірка (призводить до значного зменшення помилок).

Четвертим критерієм є *форма роботи над текстом*. Під час створення письмового тексту вирізняється індивідуальна та групова робота. Для одноосібних текстів характерна виключно індивідуальна робота. Колективна ж публікація комбінує індивідуальну (під час створення частин тексту, редагування) і групову роботу (на дотекстовому, текстовому і післятекстовому етапах).

Наступним критерієм є *ролі*. Написання одноосібних текстів передбачає об'єднання всіх ролей в одному студентіві. Спочатку він автор, потім редактор, читач. Під час створення тексту в співавторстві ієрархія розподілення ролей між учасниками складніша. По-перше, кожен студент є безпосереднім творцем тексту, тобто автором і читачем. По-друге, під час редагування власної частини і взаєморедагування студенти стають редакторами. Також серед них може обиратись головний редактор, який останнім перевіряє текст. По-третє, для уникнення хаосу необхідно обрати координатора-експерта чи модератора групи, який буде координувати роботу учасників-експертів процесу написання тексту.

Далі критерій – *залежність учасників*. У випадку, коли письмова робота створюється одним автором, то результативність покладається на одного автора. Коли ж створюється колективна публікація, то результат залежить від усіх учасників текстової діяльності і цим самим ускладнюється сам процес.

Оцінювання одноосібної роботи, як правило, спрощене, а роботи у співавторстві ускладнене, оскільки потребує оцінки всієї команди і кожного окремо.

Отже, необхідно зазначити, що обидві технології написання тексту мають свої позитивні і негативні сторони. Окреслений контраст особливостей двох технологій створення письмового тексту допоможе нам виявити основні труднощі та шляхи їх подолання під час написання тексту у співавторстві. Ми виділяємо чотири групи труднощів (Таблиця 2), які зумовлені

- 1) лінгвістичними особливостями контенту;
- 2) іншомовною підготовкою студентів групи;
- 3) спілкуванням у групах;
- 4) системою контролю.

Таблиця 2

Труднощі та способи їх подолання під час створення тексту у співавторстві

Труднощі	Зміст труднощів	Способи подолання труднощів
Зумовлені іншомовною підготовкою студентів групи	різнорівневість підготовки студентів	попереднє визначення рівня сформованості навичок і розвитку вмінь писемного мовлення та формування груп з урахуванням відповідного рівня
Зумовлені лінгвістичними особливостями контенту	<ul style="list-style-type: none"> ✓ лексичні (вибір термінів, кліше, скорочення), ✓ граматичні (вибір граматичних конструкцій), ✓ синтаксичні (прості і складні речення), ✓ стилістичні (логічність, зв'язність, цілісність) 	ознайомлення студентів з клішованими фразами, характерними лексичними, граматичними і стилістичними особливостями тексту відповідного жанру

Труднощі	Зміст труднощів	Способи подолання труднощів
Зумовлені спілкуванням у групах	✓ виникнення конфліктних ситуацій з причини різних поглядів на проблему, психологічної несумісності;	✓ знаходження консенсусу через компромісні рішення, перерозподіл ролей (координатор-експерт та експерт), формування груп з частковим урахуванням побажань студентів працювати у групах;
	✓ недостатній розвиток умінь працювати в команді;	✓ залучення технологій «мозкова атака», «дискусія»;
	✓ безініціативність членів команди;	✓ чітке окреслення завдань для кожного учасника текстової діяльності;
	✓ виникнення відставання у групі	✓ часова регламентація
Зумовлені системою контролю	важко відстежити роботу кожного студента в групі	заздалегідь чітко окреслити роботу кожного та здійснювати контроль викладачем і членами команди за допомогою листків контролю

Дано пояснення, представлені у *Таблиці 2*, щодо окреслених труднощів і шляхів їх подолання під час створення колективних публікацій. *Перша група труднощів зумовлена іншомовною підготовкою студентів групи*. Зрозуміло, що рівень знань студентів англійської мови різний, а відтак частини тексту, створені різними авторами, можуть відрізнятися, тобто результат може не відповідати очікуванням. Для усунення цих труднощів викладачам необхідно визначити рівень сформованості навичок і розвитку вмінь писемного мовлення і з урахуванням рівня знань англійської мови формувати групи таким чином, щоб слабкі та сильні студенти рівномірно розподілилися по командах. Навіть якщо в групі є слабкий студент, на післятекстовому етапі студенти з кращими знаннями з іноземної мови матимуть можливість ретельно відредувати текст і представити його в єдиному форматі. А, в свою чергу, слабкі студенти будуть вчитися у сильних.

Друга група труднощів пов'язана з лінгвістичними особливостями контенту, зокрема лексичними (вибір термінів, кліше, скорочень тощо), граматичними (наприклад, використання видо-часових форм дієслів активу і пасиву відповідно до типу тексту), синтаксичними (прості і складні речення) та стилістичними (логічність, зв'язність, цілісність). Зазначені особливості накладаються на певний жанр тексту. Тому для їх подолання до написання тексту необхідно ознайомити студентів з жанровими особливостями тексту, який вони збираються створювати. Крім того, викладач може запропонувати студентам клішовані фрази, списки латинських скорочень тощо.

Третя група труднощів зумовлена спілкуванням у групах. Публікація у співавторстві передбачає роботу в колективі. Зрозуміло, що під час створення спільного продукту можуть виникати конфліктні ситуації, які викликані різними поглядами на проблему чи зіткненням ідей, а також психологічною несумісністю. Зазначимо, що не завжди потрібно розцінювати конфліктну ситуацію як негативну, оскільки конфлікт може стати кроком до генерації нових ідей, знаходження творчого підходу до вирішення проблеми та взаєморозуміння. Для уникнення конфлікту чи його переходу в позитивну площину необхідно визначити проблему, вислухати аргументи кожної сторони, визначити відмінності у міркуваннях і знайти компромісне рішення. Також для подолання конфліктності можна перерозподілити ролі, а саме: координатора-експерта й експертів. У разі психологічної несумісності між членами команди сформувати групи з частковим урахуванням побажань студентів працювати з певною групою. Серед труднощів цієї групи є й недостатній розвиток умінь працювати в команді. Студенти можуть навчитися співпрацювати за допомогою технологій «мозкова атака», «дискусія», через які вони вчаться слухати один одного, знаходити оптимальні рішення тощо. До труднощів можна віднести й безініціативність членів команди. Такі труднощі призводять до гальмування роботи команди і виконання значної частини завдання іншими студентами. Щоб такого не сталося, необхідно чітко окреслити завдання для кожного учасника текстової діяльності. Це дозволить кожному студенту бути активним, самостійно планувати, організовувати і контролювати власну діяльність. Ще однією трудностю, пов'язаною з проблемою спілкування, є відставання в групі. Пояснюється ця проблема тим, що студенти працюють колективно над однією письмовою роботою і відповідно потрапляють в певний час у залежність один від одного. Наприклад, коли один студент пише одну частину тексту, а інший продовжує. У такому випадку краще регламентувати час кожному в команді.

Остання група труднощів зумовлена системою контролю. Зрозуміло, що викладачу важко проконтролювати кожного, оскільки кожен учасник проявляє себе по-різному: хтось ініціативний і генерує цікаві ідеї, хтось краще викладає свої думки на письмі, хтось залишається пасивним та інше. Для уникнення таких труднощів необхідно заздалегідь чітко окреслити роботу кожного студента та здійснювати контроль як викладачем, так і членами команди за допомогою листків контролю.

Отже, у цій статті ми порівняли дві технології написання тексту одноосібно та у співавторстві відповідно до критеріїв: авторське право та відповідальність, структура письмової роботи, організація етапів

написання письмової роботи, форма роботи над текстом, ролі, залежність учасників, оцінювання. Кожна технологія має свої переваги і право на існування. Студенти, навчаючись в університеті, повинні опанувати ці технології однаковою мірою. Також нами окреслено чотири групи труднощів (зумовлені іншомовною підготовкою студентів групи, лінгвістичними особливостями контенту, спілкуванням у групах, системою контролю) і шляхи їх подолання під час написання тексту в співавторстві, що дозволить організувати навчання в ефективний спосіб.

Перспективою подальшого дослідження є аналіз етапів створення тексту у співавторстві й окреслення типів текстів для навчання студентів технічних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биконя О.П. Навчання майбутніх економістів ділових усних та писемних переговорів англійською мовою : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Оксана Павлівна Биконя. – К., КНЛУ, 2006. – 211 с.
2. Вейзе А.А. Чтение, реферирование и аннотирование иностранного текста / А.А. Вейзе. – К. : Высш. школа, 1985. – 127 с.
3. Васильева Е.В. Навчання студентів мовних спеціальностей написання проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ельза Вячеславівна Васильєва. – К., 2005. – 164 с.
4. Корж Т.М. Навчання студентів вищих технічних навчальних закладів анування англійських професійно орієнтованих текстів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія та методика навчання: германські мови» / Т.М. Корж. – К., 2008. – 24 с.
5. Свиридюк В.П. Методика навчання німецького писемного мовлення студентів-заочників вищих мовних навчальних закладів на основі використання дистанційного курсу : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Віра Петрівна Свиридюк. – К., 2007. – 194 с.
6. Яхонтова Т.В. Основи англійської мовної науки : навч. посібник для студентів, аспірантів і науковців / Т.В. Яхонтова. – [вид. 2-е]. – Львів : ПАІС, 2003. – 220 с.
7. Heritage K. Report Writing in a week / K. Heritage. – Hodder & Stoughton, 2003. – 95 p.
8. Hughey J.B. Teaching ESL composition: principles and techniques / J.B. Hughey, D.R. Wormuth, V.F. Hartfiel, H.L. Jacobs. – Newbury House, 1983. – 263 p.
9. Lowry P.B. A Taxonomy of Collaborative Writing to Improve Empirical Research, Writing Practice, and Tool Development» / Paul Benjamin Lowry, Aaron Curtis and Michelle René Lowry // Journal of Business Communication (JBC). – 2004. – Vol. 41(1) – P. 66–99.
10. Murphy M. Ravaging Resistance: A Model for Building Rapport in a Collaborative Learning Classroom / Moira Murphy, Cecilia Valdéz // Radical Pedagogy. – 2005. – Vol. 7, Issue 1, Summer [On-line]. – Available : http://www.radicalpedagogy.org/radicalpedagogy.org/Ravaging_Resistance__A_Model_for_Building_Rapport_in_a_Collaborative_Learning_Classroom.html
11. Sasse M.A. Support for Collaborative Authoring via Email: The MESSIE Environment Proceedings of the Third European Conference on Computer-Supported Cooperative Work (Milan, 13–17 Sept. 1993) / Martina Angela Sasse, Mark James Handley, Shaw Cheng Chuang. – Milan, Italy, 1993. – P. 249–264.
12. Storch N. Collaborative Writing in L2 Contexts: Processes, Outcomes, and Future Directions / Neomy Storch // Annual Review of Applied Linguistics. Cambridge University Press. – 2011. – P. 275–288.
13. Zemach D.E. Writers at work. The Essay / D.E. Zemach, L. Stafford-Yilmaz. – Cambridge University Press, 2008. – 168 p.
14. Zimmet N. Engaging the Disaffected: Collaborative Writing across the Curriculum Projects / Nancy Zimmet // Teaching Writing in the Twenty-First Century. English Journal. – September 2000. – P. 102–106.

УДК 374.1:811.11

Борщовецька В. Д.

Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТІВ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ «ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ»

У статті розглядається організація самостійної роботи магістрантів аграрних спеціальностей у процесі вивчення «Ділової англійської мови». Узагальнено види самостійної роботи у зарубіжній і вітчизняній методиці. Детально проаналізовано необхідні вміння з ділової англійської мови у майбутній професійній діяльності магістрантів. Запропоновано зміст самостійної роботи у процесі вивчення «Ділової англійської мови» для магістрантів аграрних спеціальностей.

Ключові слова: самостійна робота, ділова англійська мова, магістранти, вміння.

Борщовецька В. Д. Организация самостоятельной работы магистрантов аграрных специальностей в процессе изучения «Делового английского языка». В статье рассматривается организация самостоятельной работы магистрантов в процессе изучения «Делового английского языка». Обобщены виды самостоятельной работы в зарубежной и отечественной методике. Детально проанализированы необходимые умения по деловому английскому языку в будущей профессиональной деятельности магистрантов. Предложено содержание самостоятельной работы в процессе изучения «Делового английского языка» для магистрантов аграрных специальностей.

Ключевые слова: самостоятельная работа, деловой английский язык, магистранты, умения.